

Aan:

Dhr. S. Buma, Informatuur (CDA)
De Tweede Kamer
t.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

CC: Dhr. R. Jetten, Dhr. H. Bontenbal, Dhr. J. Paternotte, Dhr. B. van den Brink

Den Haag, 18 november 2025

Betreft: Naar een integraal en effectief veiligheidsbeleid

Geachte heer Buma,

Allereerst willen we u danken voor uw inzet in deze tussenfase van de kabinetsformatie. Wij bieden u hierbij een gezamenlijke oproep aan voor een veiligheidsbeleid dat rechtvaardig, toekomstbestendig en werkelijk effectief is.

De huidige geopolitieke context benadrukt de urgentie daarvan. De oorlog in Oekraïne, de escalatie van het geweld in Soedan, Gaza en de Democratische Republiek Congo, de druk op de internationale rechtsorde en de toenemende spanningen binnen ons eigen Koninkrijk – wij denken daarbij ook aan de zorgwekkende situatie in Venezuela, een buurland van Nederland – maken duidelijk dat veiligheid niet langer kan worden gereduceerd tot territoriale verdediging en NAVO-verplichtingen alleen. Veiligheid is relationeel, systemisch en menselijk. Zij wortelt in vertrouwen, rechtsstatelijkheid, inclusie en wederzijdse afhankelijkheid.

Nederland beschikt over unieke expertise op het gebied van diplomatie, vredesopbouw, mensenrechten en ontwikkelingssamenwerking. Die kracht is de afgelopen jaren verzwakt door versplintering van beleid, afkalvende budgetten en een disproportionele nadruk op militaire weerbaarheid. Een veilig Nederland vraagt om een herstel van de balans tussen Defensie, Diplomatie, Ontwikkelingssamenwerking en Handel. Daarom roepen wij op tot een herijking van het veiligheidsbegrip. Daarin wordt veiligheid geïnterpreteerd als menselijke veiligheid. Het beschermen van menselijke waardigheid zou daarbij het uitgangspunt moeten zijn, in lijn met wat de WRR een ‘waardegedreven’ buitenlandbeleid heeft genoemd.

Het is cruciaal dat de verschillende pijlers van het buitenlands beleid met elkaar worden verbonden en elkaar wederzijds versterken, zodat fragmentatie wordt voorkomen en beleid in samenhang kan worden ontworpen. Daartoe is investering in vredesopbouw, conflictpreventie en het versterken van maatschappelijke cohesie noodzakelijk. Zoals o.a. enkele oud-generaals in juni [schreven](#): ‘elke euro die in fragiele landen wordt geïnvesteerd, kan tot 90 euro aan toekomstige conflictkosten voorkomen. Momenteel wordt wereldwijd maar liefst 157 keer minder in conflictpreventie dan in defensie geïnvesteerd.’

Preventie is geen luxe, maar een voorwaarde voor duurzame veiligheid en economische ontwikkeling. De inzet van militaire middelen zou een *last resort* moeten zijn. Wij pleiten voor een ethische toetsing bij militaire besluitvorming, zodat aantoonbaar is dat diplomatieke, juridische en preventieve opties volwaardig zijn benut voordat tot de inzet van geweld wordt overgegaan. We willen u graag als suggestie meegeven dat in de context van de NAVO-norm ook overwogen zou kunnen worden om een

deel van deze middelen te alloceren naar additionele investeringen in conflictpreventie of het bijdragen aan internationale missies.

Nederland moet zijn rol als verdediger van de internationale rechtsorde actief blijven vervullen. Bescherming van het Internationaal Strafhof en het Internationaal Gerechtshof, naleving van internationale verdragen en een consequente toepassing van mensenrechten vormen de hoeksteen van geloofwaardige internationale politiek.

Wij vragen u ook om werk te maken van een evenwichtige herverdeling van middelen. Wanneer Nederland substantieel investeert in Defensie, moet dat in verhouding staan tot investeringen in diplomatie, ontwikkelingssamenwerking en het bevorderen van eerlijke handel, zodat de inzet op veiligheid coherent blijft. Ook is het noodzakelijk om de *Women, Peace & Security*-agenda te verankeren in het gehele buitenlandbeleid, met structurele middelen en erkenning van de cruciale rol die vrouwen spelen in conflictpreventie en duurzame vrede.

Tot slot benadrukken wij het belang van langjarige partnerschappen met maatschappelijke actoren, zowel lokaal als internationaal. Zij zijn vaak de eersten die signalen van escalatie waarnemen en de laatsten die in fragiele contexten actief blijven om sociale structuren in stand te houden. Zonder hen is duurzame veiligheid niet mogelijk. Niet te onderschatten is de waarde van een open en rechtvaardige samenleving waarin het maatschappelijk middenveld en andere ‘tegenmacht’ de noodzakelijke ruimte en steun krijgt.

Wij zijn ervan overtuigd dat Nederland sterk staat wanneer het kiest voor een veiligheidsconcept dat verder kijkt dan louter militaire dreigingen en defensiepercentages: een benadering die geworteld is in waardigheid, rechtvaardigheid en wederkerigheid. Veiligheid die niet alleen beschermt, maar ook verbindt.

Wij lichten onze aanbevelingen desgewenst graag verder toe.

Met hoogachting,

Rick van der Woud
Directeur Mensen met een Missie

Heleen van den Berg
Directeur Cordaid

Mede namens:

Tjipke Bergsma, directeur a.i. CARE Nederland

Michiel Servaes, directeur Oxfam Novib

Rolien Sasse, directeur PAX

Guido de Vries, directeur Tearfund

Anne-Floor Dekker, directeur WO=MEN Dutch Gender Platform